

**PROCEDURY
POSTĘPOWANIA
W PRZYPADKU CYBERPRZEMOCY
W
SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. ORŁA BIAŁEGO
W CZERNIKOWIE**

WSTĘP

Procedury postępowania w przypadku cyberprzemocy oraz związanych z zagrożeniem młodzieży przestępczością i demoralizacją powstały dla potrzeb Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Czernikowie.

Procedury zawarte w poniższym opracowaniu obowiązują wszystkich nauczycieli oraz inne osoby pracujące w Szkole.

Z opracowaniem zapoznani zostaną uczniowie naszej szkoły oraz ich rodzice (opiekunowie prawni).

Procedury postępowania w przypadku cyberprzemocy mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa w szkole oraz w czasie kształcenia na odległość, a także ułatwienie i ujednoczenie sposobów reagowania.

O obowiązujących procedurach w przypadku cyberprzemocy wychowawcy informują rodziców na spotkaniach z rodzicami oraz uczniów podczas godzin wychowawczych.

Poniższe procedury dostępne są u dyrektora Szkoły, pedagoga/psychologa, w bibliotece szkolnej, na stronie internetowej szkoły: <https://spczernikow.edupage.org/>

Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w szkole jest jednym z najważniejszych zadań placówki oświatowej.

Ujawnienie zjawiska cyberprzemocy wymaga podjęcia w szkole konkretnych działań interwencyjnych.

Cyberprzemoc to przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych (np. Internet, telefony komórkowe, smartfony).

Podstawowe formy zjawiska to:

- nękanie
- naruszenie wizerunku
- zniewaga, zniesławienie
- włamanie
- groźby
- wulgarne wyrażanie się
- straszenie
- szantażowanie z użyciem sieci
- publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.

Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie:

- poczta elektroniczna,
- czaty,
- komunikatory,
- strony internetowe,
- blogi, serwisy społecznościowe,
- grupy dyskusyjne,
- serwisy sms i mms.

Procedury reagowania na cyberprzemoc w szkole muszą dotyczyć zachowań i działań wobec:

- ofiary,
- sprawcy,
- świadka

Ustalenie okoliczności zdarzenia

Zgłaszanie wypadków cyberprzemocy odbywa się według następującej zasady:

- uczeń ofiara lub świadek cyberprzemocy informuje wychowawcę klasy lub w wypadku jego nieobecności pedagoga szkolnego/psychologa lub dyrektora szkoły o wystąpieniu takiego zjawiska,
- pedagog / psycholog i dyrektor szkoły powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie,
- do szkoły należy ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków, przeprowadzenie rozmów z ofiarą, świadkami i sprawcami incydentu,
- nie wolno konfrontować sprawcy z ofiarą!
- ważną jest w zabezpieczeniu dowodów rola nauczyciela informatyki, który pomoże w ustaleniu sprawcy.

Zabezpieczenie dowodów

Wszystkie dowody powinny być zarejestrowane, zapisane.

Trzeba zanotować, kiedy je otrzymano, ich treść, adres mail, numer telefonu, adres strony internetowej, na której pojawiły się szkodliwe treści.

Dowody cyberprzemocy można zarejestrować w sposób:

- telefon komórkowy – nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno te tekstowe jak też zdjęcia, nagrania z dyktafonu czy filmy,
- komunikatory – w niektórych serwisach jest możliwość zapisywania rozmów w tzw. archiwach. Jeżeli nie ma takiej możliwości, można rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować,
- strona www – można zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print Screen, a następnie wykonać operację Wklej w dokumencie Word lub Paint,
- e-mail – trzeba zapisać wiadomość i to nie tylko treść, ale całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu pochodzenia wiadomości.

Działania wobec sprawcy cyberprzemocy:

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest uczniem szkoły, pedagog / psycholog powinien podjąć dalsze działania:

1. Przeprowadzenie rozmowy z uczniem - sprawcą o jego zachowaniu.

- celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zdarzenia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i próbowanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
- sprawca powinien dostać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,
- należy z uczniem omówić skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach, jakie zostaną wobec niego zastosowane,
- sprawca powinien zostać zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci,
- ważne jest znalezienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
- jeżeli jest kilku sprawców, rozmawiać z każdym osobno,
- nie konfrontować sprawcy z ofiarą.

2. Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- rodzice sprawcy powinni być powiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka,
- należy pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady,
- pedagog/psycholog opracowuje projekt kontraktu dla ucznia określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawicieli szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania wymagań i terminów realizacji zadań zawartych w umowie.

3. Objęcie sprawcy pomocą psychologiczno- pedagogiczną:

- praca z uczniem powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu zachowania, w zmianie postępowania i postawy ucznia,
- pomoc ta może być udzielona przez pedagoga i psychologa szkolnego,
- w szczególnym przypadku może być konieczność skierowania na dalsze badania specjalistyczne i terapię.

Środki dyscyplinarne wobec sprawcy:

1. Stosuje się standardowe procedury stosowane wobec sprawców każdej przemocy zgodnie ze statutem szkoły.

2. Celem sankcji powinno być zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie w sprawcy refleksji na temat swojego zachowania, pokazanie społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana.

3. Podejmując decyzję o karze należy brać pod uwagę:

- rozmiar i rangę szkody,
- czas trwania prześladowania,
- świadomość popełnionego czynu,
- motywację sprawcy,
- rodzaj rozpowszechnionego materiału.

Działania wobec ofiary cyberprzemocy:

Wsparcie psychiczne pedagoga / psychologa (ofiara każdego rodzaju przemocy potrzebuje zawsze wsparcia osoby dorosłej).

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy:

- ***Zapewnij go, że dobrze zrobił, mówiąc Ci o tym, co się stało.***
- ***Powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało.***
- ***Powiedz mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego.***
- ***Zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne.***
- ***Bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.***

1. Porada dla ofiary cyberprzemocy.

Uczeń - ofiara powinien otrzymać poradę, jak ma się zachowywać, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa: nie utrzymywać kontaktów ze sprawcą, nie kasować dowodów tj. e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów.

Ważna jest też zmiana danych kontaktowych np. na komunikatorze, zmiana adresu e-mail, a nawet w szczególnie trudnych sytuacjach numeru telefonu.

Poradź uczniowi, aby:

- *Nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony itp.*
- *Nie kasował dowodów: e-maili, sms-ów, mms-ów, zdjęć, filmów i przed-stawił je Tobie lub innej osobie dorosłej .*
- *Zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego itp. .*
- *Jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim połączyć.*

2. Monitoring zaistniałej sytuacji.

- Monitorowanie sytuacji ucznia w kierunku, czy nie są stosowane wobec niego żadne akty odwetu.
- Po zakończeniu interwencji warto monitorować sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
- Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy powinni być poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie i pomoc ze strony szkoły.
- W rozmowie z nimi pedagog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).

Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie

Świadkowie powinni być objęci profesjonalną ochroną, a wszystkie działania powinny być tak prowadzone, aby zapewniały bezpieczeństwo nie tylko ofierze, ale i świadkom cyberprzemocy.

Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narażać świadka na groźby i zdarzenia ze strony sprawcy.

Całe postępowanie powinno być prowadzone w sposób bardzo dyskretny i poufny.

Rodzice ucznia muszą być poinformowani o zdarzeniu i uzyskać wsparcie i poradę ze strony szkoły (pedagog, psycholog).

Jak zachować się wobec świadka zgłaszającego cyberprzemoc?

- 1. Powiedz, że dobrze zrobił, zgłaszając fakt przemocy.***
- 2. Powiedz, że wymagało to od niego wiele odwagi.***
- 3. Zapewnij o swojej dyskrecji.***
- 4. Nie ujawniaj jego danych, jeśli nie jest to konieczne (np. gdy sprawa została zgłoszona na policję).***
- 5. Pod żadnym pozorem nie konfrontuj go ze sprawcą.***
- 6. Zadbaj o jego bezpieczeństwo, nie upubliczniając jego udziału w sprawie.***

Notatka służbowa

Pedagog / psycholog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia.

Jeżeli rozmowa była np. w obecności innego nauczyciela powinien on również ją podpisać.

W przypadku zabezpieczenia dowodów, załączone zostają do dokumentacji.

1. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
2. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
3. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis itp.).

Zawiadomienie policji, kuratora, prokuratury lub sądu

Dyrektor szkoły razem z pedagogiem / psychologiem podejmują decyzję o zawiadomieniu policji lub innych instytucji, które prowadzą dalsze działania.